

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN KHOẢNG RỘNG LÃI SUẤT CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 08/10/2015
Ngày nhận lại: 25/01/2016
Ngày duyệt đăng: 10/4/2016
Mã số: 4-16-53

Đặng Văn Dân ()*

Tóm tắt: Khoảng rộng lãi suất (Interest rate spreads, IRS) của hệ thống ngân hàng thương mại (NHTM) là một vấn đề quan trọng trong quản trị ngân hàng. Vì vậy, hiểu được nguồn gốc của những yếu tố tác động đến IRS của các NHTM sẽ giúp các nhà quản trị ngân hàng có thể dự báo và điều tiết hoạt động kinh doanh hiệu quả. Bài viết sử dụng các phương pháp hồi qui cho dữ liệu bảng bao gồm mô hình FEM (Fixed Effects Model) và REM (Random Effects Model), với dữ liệu được thu thập từ báo cáo tài chính của các NHTM Việt Nam trong giai đoạn 2009-2015. Kết quả nghiên cứu chỉ ra IRS của ngân hàng chịu tác động của các yếu tố: chi phí hoạt động, thu nhập ngoài lãi và lạm phát. Từ đó, nghiên cứu gợi ý chính sách góp phần nâng cao hiệu quả quản trị hoạt động kinh doanh của các NHTM Việt Nam.

Từ khóa: Khoảng rộng lãi suất, lãi suất, ngân hàng thương mại.

Giới thiệu

Việt Nam đang trong thời kỳ hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng, nền kinh tế Việt Nam nói chung và các NHTM nói riêng gặp nhiều khó khăn và thách thức. Để phát triển và hội nhập, nền kinh tế cần nhiều nguồn vốn tài trợ đến từ các thành phần kinh tế của xã hội. Hệ thống tài chính phát triển hỗ trợ cho kinh tế quốc gia phát triển và ngân hàng là một kênh quan trọng chuyển nguồn vốn từ nơi thừa đến nơi thiếu của xã hội. Trong đó, IRS có ảnh hưởng không nhỏ đến việc lưu thông của nguồn vốn này. Đây là chỉ số phản ánh hiệu quả hoạt động kinh doanh của NHTM và mức độ phát triển hệ thống tài chính của một quốc gia. Dựa trên tổng hợp các nghiên cứu đã có trên thế giới, tác giả nghiên cứu vấn đề này cho các NHTM Việt Nam.

Cơ sở lý thuyết và tổng quan các nghiên cứu thực nghiệm

Khoảng rộng lãi suất (IRS): là chênh lệch giữa lãi suất ngân hàng cho vay và lãi suất

ngân hàng huy động vốn. Trong các nghiên cứu thực nghiệm chỉ số IRS được xác định như sau:

$$\text{IRS} = (\text{Tổng thu nhập lãi}/\text{Tổng tài sản sinh lãi}) - (\text{Tổng chi phí lãi}/\text{Tổng nợ phải trả})$$

Đây là chỉ số quan trọng để phân tích tính hiệu quả hoạt động của ngân hàng và mức độ phát triển của hệ thống tài chính. Theo Akinlo và Owoyemi (2012), IRS lớn thường khuyến khích tiết kiệm tiềm năng và vì vậy nguồn vốn dành cho đầu tư tiềm năng cũng bị giới hạn. Nếu IRS lớn sẽ làm gia tăng chi phí tín dụng dẫn đến hạn chế khách hàng vay vốn ngân hàng qua đó làm giảm đầu tư, đồng thời IRS lớn cũng làm giảm lãi suất huy động qua đó làm giảm nguồn vốn huy động của ngân hàng. Như vậy, IRS lớn sẽ làm cản trở việc hỗ trợ tài chính và sự phát triển của hệ thống tài chính. IRS lớn thường nghiêm trọng hơn ở các nước đang phát triển như Việt Nam do điều kiện và khả năng quản trị của các NHTM chưa hoàn chỉnh, thị trường tài chính chưa phát triển, quản lý kinh tế vĩ mô chưa được hoàn thiện.